

Urszula Perlikowska-Puszkarska

Wyszogród, woj. płockie. Klasztor OO Franciszkanów

Informator Archeologiczny : badania 15, 263-265

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadziła mgr Halina Sledzik-Kamińska,
Konsultował prof. dr hab. Józef Kazmierczyk. Finan-
sował WOAK. Pierwszy sezon badań, Miasto /XIV w. /.

Na ul. św. Antoniego nr 42 w trakcie zakładania kolektora ściekowe-
go na głębokości 6,5 m /od nawierzchni brukowanej współczesnej ulicy/
odkryto dolne partie studni drewnianej. Studnia miała kształt prostokąta
o wymiarach: 2,5 x 1,5 m. Zbudowana była z połowizn sosnowych ściśle
do siebie przylegających, wzmocnionych w narożnikach pionowo wbitymi
słupami. W studni wyeksplorowano ułamki naczyń glinianych.

Materiał zabytkowy wraz z dokumentacją znajdują się w WOAK.

Badania zakończono.

WROCLAW - SOŁTYSOWICE

Wojewódzki Ośrodek
Archeologiczno-Konserwatorski
we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Leszek Lenarczyk. Czwarty
sezon badań. Finansował WOAK. Grodzisko średnio-
wieczne /XIII-XIV w. /.

Celem rozpoznania zabudowy grodu, założono wykop w kierunku za-
chodnim od fundamentów wieży. W odległości 50 cm od nich, na głębokości
290 cm natrafiono na prostokątny zarys budynku drewnianego. Przypuszcza
się, że pełnił on funkcje gospodarcze i został wzniesiony współcześnie z
wieżą.

W części północnej grodziska stwierdzono występowanie podsypki
płazyczystej związanej prawdopodobnie z konstrukcją wału.

Materiały i dokumentacja znajdują się w WOAK we Wrocławiu.

Badania będą kontynuowane.

WYSZOGRÓD
woj. płockie
Klasztor OO Franciszkanów

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Warzawie

Badania prowadziła mgr Urszula Perlikowska-Pusz-
karska. Finansował WKZ w Płocku. Pierwszy sezon
badań. Kościół i klasztor OO Franciszkanów /XV-
XIX w. /.

Badania miały na celu dostarczenie materiałów pomocnych w odtwo-

rzeniu dziejów kościoła i klasztoru. Niedostatek przekazów źródłowych oraz remont konserwatorski kościoła i planowana rozbudowa wschodniego skrzydła klasztoru stworzyły możliwości podjęcia badań.

Kościół został zbudowany w 1408 r. jako budowla składająca się z murowanego prezbiterium i drewnianej nawy. Klasztor miał być wolno stojącym budynkiem mieszkalnym. W 1510 r. dobudowana została do prezbiterium od strony południowej kaplica pod wezwaniem NMP. Po pożarze w 1660 r. nastąpiła barokowa przebudowa kościoła. Dobudowano murowaną nawę. Przebudowę ukończono w 1675 r. W tym samym czasie rozpoczęto budowę nowego budynku klasztornego, przylegającego do kościoła od strony północnej. W 1802 r. kościół został przekazany do użytku parafii protestanckiej. Budynek klasztorny służył jako szkoła miejska. W 1863 r. obiekt jest wzmiankowany jako budowla opuszczona, popadająca w ruinę, co doprowadziło do rozbiórki skrzydła klasztoru zachodniego, północnego i części wschodniego.

Wytyczono 6 wykopów o łącznej powierzchni 50 m². Badania archeologiczne miały na celu:

1. Uchwycenie stratygrafii stanowiska i obiektów /kościół i klasztor/.
2. Wykopy te jednocześnie towarzyszą badaniom architektonicznym i mają na celu:
  - a/ wykop nr 1 - przebadanie węzła murów nawy, prezbiterium i kaplicy od strony S kościoła,
  - b/ wykop nr 2 - przebadanie węzła murów, nawy, prezbiterium i klasztoru od strony N kościoła,
  - c/ wykop nr 3 - uchwycenie nawierzchni wirydarza,
  - d/ wykop nr 4 - uchwycenie przebiegu murów klasztoru od strony północno-wschodniej,
  - e/ wykop nr 5 - przebadanie wzajemnej zależności między klasztorem a nawą kościoła na odcinku południowo-zachodnim oraz uchwycenie na tym odcinku przebiegu murów klasztoru,
  - f/ wykop nr 6 - sprawdzenie posadowienia murów zakrytli, określenie jej chronologii na podstawie materiału archeologicznego. Wyjaśnienie funkcji wnęki w ścianie północnej prezbiterium.

Badania archeologiczne potwierdziły wybudowanie prezbiterium kościoła w XV w. Nie natrafiono na pozostałości drewnianej nawy z tego okresu.

W wykopie nr 6 uchwycono warstwę pochodzącą z okresu funkcjonowania kościoła w XV w. W wykopach nr 1, 2, 3, 5 natrafiono na cmentarzysko. Można go wstępnie umiejscowić w przedziale chronologicznym pomiędzy funkcjonowaniem kościoła w XV w., a wybudowaniem nawy w XVII w. Wyeksplorowano 18 szkieletów. Pochówki są częściowo zniszczone przez fundamenty nawy kościoła.

W wykopie nr 1 uzyskano potwierdzenie przybudowania murów barokowej nawy do murów kaplicy NMP. W wykopie nr 5 uchwycono narożnik klasztoru i stwierdzono dobudowanie murów klasztornych do barokowej nawy kościoła. Potwierdzenie dobudowania klasztoru do kościoła uzyskano również w wykopie nr 2.

W wykopie nr 3 zadokumentowano fragmenty bruku wirydarza. Poziom ten można datować na XVII-XVIII w. W wykopie nr 4 uchwycono przebieg murów klasztoru od strony północno-wschodniej oraz fragment ryzalitu. W trakcie tegorocznych badań archeologicznych nie natrafiono na ślady drewnianego klasztoru z XV w.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Pracowni Archeologiczno-Konserwatorskiej PP PKZ O/Warszawa.

Badania będą kontynuowane.

ZAKRZEW, gm. Warta
woj. sieradzkie
Stanowisko 12

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Poznaniu

Badania prowadził mgr Tadeusz Łaszkiewicz. Finansowała Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Młyn średniowieczny /nowożytny? /.

Stanowisko położone jest w północnej części wsi, w dolinie zalewowej rzeki Warty. Jest to niewielka /średnica poniżej 10 m/ kępa położona wśród podmokłych, okresowo zalewanych łąk, bezpośrednio nad odnogą, zarastającego starorzecza. Odkryto je w 1971 r. w trakcie badań powierzchniowych na terenach realizacji Zbiornika "Jeziorsko". Badania wykopaliskowe poprzedzono wykonaniem bardzo szczegółowego planu sytuacyjno-wysokościowego /o cięciu 0,1 m/ oraz doświadczalnymi badaniami magnetometrycznymi. Założono 4 wykopy badawcze o łącznej powierzchni 60 m². Wykopy I i II założone bezpośrednio na kępie wyjaśniły jej pochodzenie. Powstała ona wskutek wykonania niewielkiego nasypu o średnicy ok. 6 m i wysokości ok. 60 cm.

Na jego stropie zalegał rumoszcz kamienno-gliniany /polepa/, węgle drzewne po spalonych konstrukcjach drewnianych oraz liczny materiał ceramiczny. Wśród materiałów luźnych stwierdzono ponadto m. in. podkowę żelazną oraz 4 fragmenty dwóch kamieni żarnowych- trzy z nich pochodziły z jednego żarna-znacznych rozmiarów o średnicy ok. 80 cm. Te ostatnie znaleziska zdają się przemawiać za tym, iż ten niewielki kopczyk jest pozostałością młyna /wiatraka? /. Na podstawie materiału ceramicznego chronologię jego należy określić wstępnie na końcowe fazy średniowiecza lub też początek czasów nowożytnych.

Badania zostały zakończone.